

## Formulář pro posuzování diplomových prací: posudek oponenta

Jméno studentky: Bc. Adéla Lněničková

Studijní program: EKS

Název diplomové práce: *Reprezentace smrti Afroameričana George Floyda v mediálním diskurzu vybraných českých online deníků*

Jméno posuzovatele: Mgr. Martin Švantner, PhD

### Okruhy hodnocení diplomové práce:

#### A) Formální kritéria

Formální struktura a úprava práce, úplnost povinných částí práce, gramatická a stylistická stránka, korektní a jednotné uvádění zdrojů.

Hodnocení (0-10 bodů): **8**

*Připomínky a komentáře:*

Práce obsahuje všechny povinné části, autorka korektně cituje a uvádí veškeré odkazy, někde – zejména, když interpretuje či parafrázuje pasáže z některých knih – by bylo prospěšné uvádět i odkaz na stránky, nikoliv pouze na celou knihu. Text je členěn přehledně, je napsán standardním akademickým jazykem.

#### B) Struktura práce

Jasně formulování problému, vymezení cíle a jeho soulad s obsahem práce, celková koncepce a struktura práce, adekvátnost postupu a návaznost jednotlivých částí práce.

Hodnocení (0-10 bodů): **8**

*Připomínky a komentáře:*

Práce je přehledně strukturovaná, vychází z jasně formulovaného cíle, který naplňuje. Teoretická a analytická část jsou zřetelně a funkčně propojené, což považují za jeden z velkých kladů textu, výhrady k některým teoretickým problémům připojují níže.

#### C) Rozbor tématu

Identifikování a vysvětlení základních pojmů a koncepcí, rozsah a relevantnost použité literatury, úroveň práce s odbornou literaturou, adekvátnost výkladu použitých textů.

Hodnocení (0-10 bodů): **6**

*Připomínky a komentáře:*

Zejména k teoretické části má několik následujících výhrad:

První se týkají zjednodušující a nepřesné interpretace klasické sociálněteoretické studie Bergera a Luckmana. Prvně je třeba říci, že kniha není z roku 1999, jak autorka uvádí, ale byla prvně vydána již roce 1966. Autorka dále uvádí:

„Autoři přicházejí s významným poznatkem, a sice že sociální realita, tak, jak ji vnímáme všude kolem sebe, není daností, ničím „objektivním“, ale spíše produktem lidské činnosti (je „konstruována“). Autoři nabourávají představu, že existuje nějaký „vnější“ svět, který je na člověku, jako na sociální bytosti, zcela nezávislý. Nejen že je člověk s vnějším světem v neustálé interakci, ale rovněž ho i utváří.“ (s. 4)

Autoři jednak nepopírají na mysli či člověku nezávislou realitu, nemají potřebu „nabourávat představu“, že existuje na člověku nezávislý svět. Specificky antropologickou konstantu, tj. snahu vytvářet sociální svět dokonce chápou výslovně jako biologicky determinovanou. Jednoduše řečeno nejsou ani radikální konstruktivisté, ani solipsisté, ale následují východiska Durkheima a dovádějí je do radikálnějších důsledků, zejména pak ideu sociálního faktu. Jednoduše řečeno, v jejich perspektivě sociologie zkoumá svébytný a autonomní aspekt skutečnosti, kterým je sociální realita. Kterou ostatně – oproti autorčině interpretaci – přímo v textu označují jako „objektivní“ a také „subjektivní“. Jelikož je jejich práce ovlivněna jak americkým behaviorismem, pragmatismem a sémiotikou, tak i německou filosofií dějin, objektivní a subjektivní je pro ně v dialektickém vztahu. Oproti Durkheimovi je však jejich perspektiva nikoliv *topdown*, ale spíše *bottomup* (viz jejich analýza významu každodennosti).

Od studující sémiotiky a příbuzných žánrů bych možná očekával poněkud pokročilejší práci s pojmy jako „representace“, „kód“ a „jazyk“. Bohužel v tomto na začátku teoretické části vychází z učebnic mediální komunikace a říká, že

„významy se posléze vyměňují mezi členy příslušné kultury a součástí procesu je používání jazyka, ale i znaků a vizuálních prvků (např. obrazů), které zastupují a/nebo reprezentují věci (ibid.).“ (s. 5)

Přitom by – dle mého soudu – stačilo zůstat u Bergera a Luckmana, kteří si – stejně jako jiní autoři a autorky – ovlivnění sémiotikou, nemyslí, že representace spočívá v dyadickém vztahu “význam-věc” (ostře proti tomu vystupuje už i Saussure). Když si “členové příslušné kultury vyměňují významy” o obecných pojmech jako je například svoboda, rasismus, nebo třeba sčítání a násobení, jaké “věci” to označuje?

Jak vlastně autorka rozumí rozdíl mezi “representací” a “zastupováním”?

I přes tyto teoretické lupy, které by vlastně vůbec v textu nemusely být, dospívá autorka k důležité a pro ni výchozí perspektivě: realitou, kterou bude zkoumat, je realita způsobu informování o smrti G. Floyd, která má dva spojené (*type-token*) rozměry: vytváření mediálního obrazu v nějakém širokém (kulturním, sociálním, regionálním, politickém aj.) rámci a konkretizace těchto rámců v diskursivních objektech.

Autorka tak poté zcela logicky a oprávněně přechází k CDA Normana Fairclougha. Poněkud překvapivé však je, že se v textu nenachází alespoň náznak srovnání teorie

identity u Bergera a Luckmana a Fairclougha. Vedly k tomu autorku nějaká konkrétní teoretická či metodologická rozhodnutí?

Na s. 7 autorka uvádí, že “[m]ediální komunikáty fungují jako „označující“, zatímco stereotypy jako „označované.“ Nejspíše chápu kam touto – z hlediska principu vstřícnosti interpretovanou jako poněkud matoucí – terminologií míří. Nebylo by lépe spíše hovořit např. o syntagmatických a paradigmatických aspektech stereotypů?

Na stránce 29 by se nemusely opakovat základní informace ze začátku práce.

Posledním předmětem mé zvědavosti je, proč autorka nakonec zvolila spíše Faircloughův přístup k CDA namísto Van Dijkova?

#### **D) Aspekt originality**

Vlastní autorská analýza řešeného problému, schopnost samostatně a tvořivě uvažovat a navrhnout řešení, vlastní argumentační a formulační úroveň.

Hodnocení (0-10 bodů): **8**

*Připomínky a komentáře:*

Zásadním přínosem práce je přesvědčivá a vynikajícím způsobem zpracovaná kritická diskursivní analýza článků z vybraných českých médií.

#### **E) Význam práce**

Formulování jasných a zdůvodnitelných závěrů, adekvátnost a úplnost splnění cílů práce, celková odborná úroveň a přínos práce.

Hodnocení (0-10 bodů): **8**

*Připomínky a komentáře:*

Text naplňuje požadavky kladené na diplomové práce, nesporným kladem je analýza článků a popis rétorických a ideologických rámců. Uvedené výhrady vůči některým interpretačně sporným místům naštěstí nijak zvlášť neovlivňují autorčin vlastní výzkum. Vlastně se nabízí otázka proč vůbec například Bergera a Luckmana v takovém textu zmiňovat. Celkově je práce nadprůměrná a hodnotím ji známkou (ještě) výborně.

**Otázky na obhajobu:**

Viz výše.

Součet bodů (0-50 bodů): **40**

**Celkové hodnocení (známka)\*: 1**

*Hodnotící stupnice:*

50-40 bodů: 1 – výborně

39- 25 bodů: 2 – velmi dobře

24- 15 bodů: 3 – dobře

14-0 bodů: 4 – nedostatečně

\* V případě, že některý z okruhů hodnocení A), B), C), D) je hodnocený počtem bodů 0, práce je klasifikována známkou 4.

Datum: 14.9.2022

.....  
podpis